

uglavka njegovo ograničenje na kulpozne slučajeve, ili njegovo proširivanje i na sve ostale slučajeve, jer se i jedno i drugo mora izričito ugovoriti. Komentator posebno ističe kako brisovna klauzula dolazi do primjene kako na skrivljeno zakašnjenje ograničeno u trajanju tako i na takvo zakašnjenje koje je neskrivljeno, za razliku od odredaba Zakonika o plovidbi o privremenoj zapreki u čl.428, koji analogne ovlasti daje naručitelju ako se radi o privremenoj zapreki iz razloga koji se mogu pripisati vozaču.

B.P.

APPELLAZIONE SUD, Genova

Presuda od 10.VII 1961.

Gerber c/a Soc.nav.Italia

Prijevoz stvari moram - Teretnica - Legitimacija vlasnika tereta - Na zahtjev za naknadu štete od broдача legitimiran je vlasnik tereta, iako nije zakonski imalac teretnice, pod uvjetom da je teretnica, nakon njene cirkulacije, prečana bročaru - Krcateljev špediter nije legitimiran na tužbu na temelju naslova vlasništva, jer nije vlasnik robe

Bročar nije mogao na određitu predati teret jer primaoci, - zakoniti imalci teretnice, nisu htjeli prezentirati teretnicu. U sporu koji je povodom toga nastao, krcatelj špediter tuži bročara za naknadu štete. Bročar podiže prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije, jer da krcatelj nije zakoniti imalac teretnice. Da bi bio legitimiran na tužbu, potrebno je da mu to pravo ustupi imalac teretnice.

Apelacioni sud je, potvrđujući prvostepenu presudu, ovaj bročarev prigovor odbio.

Prema bročaru je isključivo legitimiran zakoniti imalac teretnice sve dotle dok teretnica nije konzumirana, tj. dok nije, nakon završene cirkulacije, ponovo došla u bročarove ruke, koji na temelju nje preda teret. Nakon toga je na tužbu legitimiran i sam vlasnik tereta. Nakon što je teretnica povučena, postaje isključivo dokazna isprava. U ovom sporu taj princip ne može doći do primjene jer nije došlo do povlačenja teretnice od bročarove strane, pa ona nije izgubila svoje svojstvo vrijednosnog papira. Medjutim i bez obzira na to, sve kad bi teretnica to svoje svojstvo izgubila, u ovom slučaju tužitelj nije legitimiran na tužbu. On je naime krcatelj špediter i radi na njegov račun, a ne na račun vlasnikov.

/Dir.Mar.1962,II, str.284/

B.J.

Legitimacija ovlaštenika tereta
koji nema teretnice

Izgleda da je u talijanskoj judikaturi uopće usvojeno stajalište koje je došlo do izražaja i u gornjoj presudi, da je nakon konzumacije teretnice prema brodaru aktivno legitimiran i vlasnik robe. To se obrazlaže načelima građanskog prava. Naime dok je teretnica u cirkulaciji, ona ima prednost pred vlasnikom jer dolazi do primjene načela o vrijednosnim papirima. Nakon što ju je brodar povukao, primjenjuju se načela receptuma na temelju kojega brodar odgovara vlasniku robe. Ne može se tvrditi da je ovo shvaćanje općenito prihvaćeno i u sudskoj praksi u drugim državama. Čini nam se da mu se mogu postaviti i stvarni prigovori.

Poznato je jedno od osnovnih načela ne samo pomorskog, nego i transportnog prava uopće da u odnosima iz ugovora o prijevozu stvari dolaze do primjene odnosi iz ugovora, a ne građanskopravni odnosi osoba koje na robu imaju vlasništvo, ili koje drugo stvarno pravo. U nekim slučajevima i građanskopravni odnosi mogu doći do primjene, ali to uvijek samo izvan odnosa ugovora o prijevozu. To biva intervencijom suda kad osoba koja ima građanskopravni zahtjev prema robu smatra da će izvršenjem prijevoznog ugovora biti lišena svojih prava. U pomorskom transportu u ovom pogledu dolazi do primjene engleski institut stoppage in transitu. Međutim ovakva situacija nije nikakva specifičnost transportnih poslova, i može se naći, a i nalazi se i u drugim ugovornim odnosima.

U okviru odnosa ugovora o prijevozu, izvan ovoga slučaja, građanskopravni odnos osobe prema stvari za vozara nije od nikakvog značaja. Vozar se obvezao da će nakon prijevoza predati robu primaocu. Primaoc pristupa u ugovor zahtjevom da mu se izruči teret. Ovim činom stvara se odnos između njega i vozara u svemu onome što se tiče naknade štete koju je eventualno teret pretrpio tokom prijevoza. Osim primaoca ni jedna druga osoba nije legitimirana na takav zahtjev, jer bi se to protivilo pravima i obvezama iz ugovora o prijevozu. Naručitelj u pomorstvu, odnosno pošiljalac u ostalim granama saobraćaja, nema prava postavljati takav zahtjev, jer je on ugovorom taj zahtjev ustupio primaocu. U odnosu na vozara ustupanje prava primaoca što se naručitelja odnosno primaoca tiče postaje obvezno. Drugim riječima: primaoc ima pravo od brodara tražiti naknadu štete. Da li će se tim svojim pravom koristiti, to se naručitelja dotično primaoca ništa ne tiče. Na ovo ne utječe ni okolnost što je izdana teretnica. S ovog stajališta teretnica služi primaocu za legitimiranje. Kad je primaoc na

predac

osnovi teretnice primio robu i teretnicu/brodaru, ona zaista gubi pravni efekt, jer se na temelju nje ne može više tražiti predaja tereta. Medjutim ovo nipošto ne utječe na promjenu stranaka iz prijevoznog ugovora. Konzumiranjem teretnice fiksira se odnos izmedju broдача i tačno određene osobe kao primaoca. Sva prava koja su sadržana u teretnici i dalje ostaju isključivo osobi koja je na temelju nje primila teret. Osim toga, primjenom načela koje je zauzela gornja presuda nije riješen odnos izmedju primaoca i vlasnika robe. Broдар bi često puta mogao biti doveden u nesigurnu situaciju. Izgleda da bi u koliziji interesa i zahtjeva izmedju primaoca i vlasnika robe vlasnik imao prednost. Vlasnik bi dakle, i unatoč eventualnom primaočevu zahtjevu, i sa svoje strane mogao zahtijevati naknadu štete. Sigurno je da bi se to protivilo svim do sada važećim principima pomorskog prava, a broдарu bi nepotrebno dovelo u veoma tegotnu i nesigurnu situaciju. On, medju ostalim, ne bi nikad bio siguran da li će mu i kada eventualno potpuno nepoznata osoba koja dokaže da je vlasnik tereta postaviti zahtjev za naknadu štete, iako je svoje odnose s primaocem likvidirao. U ostalom vlasnik tereta može na drugi način i prema broдарu veoma lako i djelotvorno zaštititi svoja prava. To može učiniti tako da od primaoca dobije cesionu ispravu. Ako mu ju primalac uskrati, vlasnik mora snositi štetu kao njegov subontrahent, a ne broдар koji s odnosom izmedju vlasnika robe i primaoca nema nikakve veze, i to bez obzira na okolnost što se svaki direktan zahtjev vlasnika prema broдарu protivi ugovornim odnosima prijevoznog posla. Teretnica, opetujemo, fiksira odnose stranaka, pa nakon njene konsumacije ti odnosi ostaju nepromijenjeni, i nikako činjenica što je ona došla u ruke broдарu ne briše odnose stranaka iz prijevoznoga ugovora. Radi ovih i sličnih razloga smatramo da ne bi trebalo slijediti načelo izraženo u gornjoj presudi.

B.J.

APELACIONI SUD, Napoli

Presuda od 4.V 1962.

Romano c/a Società Italiana
di Assicurazioni

Prijevoz stvari morem - Broдарova odgovornost - Viša sila -
Dokazna snaga broдskog dnevnika - Da li se radilo o višoj si-
li, događaj mora biti nepredvidljiv i takve snage da mu ne
moгу odoljeti mjere koje se poduzimaju protiv normalnih po-
morskih rizika - Vjetar jačine 6-7 Beauforta nema ovaj karak-
ter - Navodi u broдskom dnevniku ne mogu poslužiti kao dokaz
o višoj sili, ako zapovjednik nije 24 sata nakon dolaska bro-
да u luku te navode dao potvrditi od strane konzula ili suda